

КОНЦЕПЦІЯ
розвитку Наукової бібліотеки УІПА
на період 2016-2020 рр.

Розглянуто та схвалено
Вченою радою академії
Протокол № від «...» _____ 2015 р.

Затверджено
Наказом ректора УІПА
№ від «...» _____ 2015 р

Концепція розвитку Наукової бібліотеки (далі - бібліотека) Української інженерно-педагогічної академії (УІПА) на період 2016-2020 рр. визначає тенденції і шляхи її подальшого розвитку і модернізації з урахуванням напрямків діяльності, що були визначені в «Концепції розвитку Наукової бібліотеки на 2011-2015 рр.», роль бібліотеки у загальному контексті розвитку академії в умовах впровадження Закону України «Про вищу освіту» (№ 76-VIII від 28.12.2014) і довгострокової національної культурної стратегії – Дорожньої карти «Культура 2025», Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 р. «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України».

Стратегія діяльності бібліотеки ґрунтується на:

- забезпеченні вільного доступу до інформації, знань і культурного надбання
- допомозі академічній спільноті в реалізації громадських, політичних, соціальних і культурних прав
- сприянні навчанню протягом життя, отриманню знань і навичок, важливих для суспільства знань
- сучасних тенденціях розвитку ринку освітніх послуг, нових інформаційних технологій, ринку праці.
- галузевій специфіці академії.

Необхідність модернізації бібліотеки обумовлена сучасними динамічними процесами політичного, економічного і соціального життя суспільства і академії, такими факторами як

- входженням академії у нові соціально-економічні умови;
- переходом академії на принципи освітньої діяльності, викладені у Законі України «Про вищу освіту»;
- широким впровадженням в роботу бібліотеки сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- практичною готовністю співробітників бібліотеки до інновацій.

Модернізація бібліотеки передбачає поступову реалізацію комплексної структурної, організаційної, технологічної перебудови, технічне переоснащення, розвиток форм і методів бібліотечно-інформаційної роботи,

впровадження новітніх бібліотечних сервісів, активне входження бібліотеки на ринок науково-інформаційних послуг.

На сучасному етапі в бібліотеці реалізовано комплекс заходів, що визначають місце бібліотеки в корпоративному інформаційно-освітньому просторі академії, сприяють її інноваційному розвитку, трансформації в динамічний інтелектуальний центр навчального процесу та наукових досліджень:

- автоматизовано облік і каталогізацію нових надходжень, ретровведення до електронного каталогу (ЕК) фондів бібліотеки, їх штрих кодування

- створено електронну бібліотеку наукових, навчальних і навчально-методичних видань викладачів академії, інституційного репозиторію

- створено електронні інформаційні ресурси в бібліотеках інститутів академії

- впроваджено нові інформаційно-комунікаційні технології у процеси книговидачі, виготовлення ламінованих читацьких квитків зі штрих-кодами

- підвищено рівень інформаційно-аналітичної, електронної науково-видавничої діяльності бібліотеки

- удосконалено сайт бібліотеки та його інформаційне наповнення

- створено умови доступу користувачів до інформаційних ресурсів бібліотеки та ресурсів мережі Інтернет, організовано електронний читальний зал

- освоєно інтегрований технологічний цикл, який включає всі наукоємні процеси обробки документних інформаційних масивів

- налагоджено роботу в корпоративних проєктах провідних бібліотек України з каналами виходу в глобальні інформаційні мережі;

- продовжено співпрацю з науковцями академії, участь у науковій діяльності і наукових дослідженнях академії, провідних бібліотек України з питань бібліотечної справи

- підвищено професійний рівень співробітників бібліотеки відповідно до сучасних вимог інформаційно-бібліотечного обслуговування;

- створено умови для проходження виробничої практики студентів бібліотечної та книгознавчої спеціальностей Харківської державної академії культури.

Бібліотека має в своєму розпорядженні такі ресурси (з урахуванням 2-х бібліотек при інститутах академії):

- 2351 кв. м. загальної площі

- 6 абонементів

- 4 читальних зали, 190 посадочних місць

- 43 комп'ютера, підключених до мережі Інтернет

- 7,4 тис. читачів за єдиним обліком

- 15,9 тис. читачів, що обслуговуються всіма структурними підрозділами
- 230 тис. відвідувань
- 520 тис. книговидач.

Однак, у роботі бібліотеки є певні труднощі і невирішені проблеми:

- інформаційні ресурси бібліотеки не повністю задовольняють запити студентів і професорсько-викладацького складу, недостатньо поповнюється фонд наукової літератури;
- недостатній рівень використання співробітниками і студентами академії електронних ресурсів, доступ до яких забезпечує бібліотека;
- адаптування функцій АБІС «ІРБІС» до потреб бібліотеки, оптимального їх використання;
- складність в матеріально-технічному, фінансовому, кадровому забезпеченні як наслідок соціально-економічного становища в країні.

Бібліотека, відмінною особливістю якої є взаємозв'язок з системою вищої освіти, а однією з основних типологічних ознак – безпосереднє входження у структуру і систему комунікацій академії, повинна сприяти у межах своєї компетенції впровадженню європейських норм і стандартів освіти.

Концепція містить обґрунтовані цілі, завдання та напрями розвитку бібліотеки на вказаний період. Розвиток виховної діяльності бібліотеки відображено в «Концепції культурно-просвітницької діяльності Наукової бібліотеки УПА на 2016 – 2020 рр.».

Місія бібліотеки

Місією бібліотеки є:

- організація вільного доступу до інформаційних ресурсів бібліотеки, країни, світу;
- накопичення та продукування профільних інформаційних ресурсів, відповідно до завдань освітньої і наукової діяльності академії, їх збереження, надання у вільне користування;
- збереження інформації про досягнення професорсько-викладацького складу академії, створення архіву їх видань;
- сприяння просуванню наукового надбання науковців академії у міжнародні бази даних, підвищенню наукового рейтингу академії.

Стратегічні цілі, напрями і завдання

Процес інтеграції національних освітніх закладів в європейське середовище, впровадження європейських норм і стандартів освіти вимагає від бібліотеки активної участі у розвитку сучасного освітнього середовища, розвитку наукоємних технологій при обробці документальних інформаційних

потоків: створення бібліографічної та реферативної інформації, формування фондів повнотекстових електронних ресурсів, бібліо- та науко-метричний моніторинг, підготовка оглядово-аналітичних матеріалів щодо стану наукового середовища академії.

Модернізація бібліотеки спрямована на підвищення ефективності навчального процесу, інтенсифікацію е-науки, реалізацію творчих здібностей студентів, науково-педагогічного складу, науковців, оптимізацію бібліотечно-інформаційної діяльності та на впровадження нового Закону України «Про вищу освіту».

Пріоритетними стратегічними цілями бібліотеки повинні стати: інтеграція у світовий інформаційний простір, пропагування наукового надбання професорсько-викладацького складу академії усіма засобами інформаційно-комунікаційних технологій, підвищення комфортності бібліотечного середовища як для користувачів так і для співробітників бібліотеки, сприяння підвищенню наукового іміджу академії і бібліотеки.

Виходячи з цього визначено **головні концептуальні цілі:**

- підвищення якості задоволення інформаційних потреб користувачів через:
 - нарощення інформаційного та інтелектуального потенціалу з урахуванням перспективних напрямків наукових досліджень академії, змін в підготовці фахівців відповідно до закону України «Про вищу освіту», визначених у ньому стандартів освітньої діяльності та вищої освіти;
 - розвиток засобів електронних наукових комунікацій, електронної інформаційно-пошукової системи бібліотеки (ЕК) з максимальним відображенням повнотекстових документів;
- інтеграція у світовий інформаційний простір, пропаганда наукового надбання професорсько-викладацького складу академії, сприяння підвищенню рівня їх цитування шляхом просування наукових публікацій в Інтернет-просторі;
- пропагування серед академічної спільноти потенційних можливостей бібліотеки у зв'язку з підвищенням вимог до особистого внеску викладачів у підвищення наукового іміджу академії;
- розгортання комунікаційної функції бібліотеки за рахунок використання сучасних автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем (АБІС) і мережевих технологій пошуку і обробки інформації;
- участь у науково-дослідній діяльності академії;
- закріплення за бібліотекою позицій та іміджу сучасної бібліотеки інноваційного типу, динамічного центру інформації.

Напрями модернізації:

- внутрішня самореалізація та саморозвиток бібліотеки;
- інтеграційна діяльність;

- інноваційне управління;
- моніторинг змін;
- підтримка створення іміджу бібліотеки

Для реалізації визначених цілей і напрямів діяльності бібліотеки необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Формування бібліотечних фондів, інформаційних ресурсів.
2. Забезпечення збереження фондів і електронних ресурсів.
3. Удосконалення довідково-бібліографічного апарату. Бібліотека як навігатор в інформаційному просторі.
4. Розвиток інформаційно-комунікативних технологій. Підвищення комфортності обслуговування всіх категорій користувачів
5. Розширення інформаційного виробництва. Науково-видавнича та інформаційна діяльність.
6. Науково-дослідна та методична робота.
7. Підвищення професійної компетентності співробітників бібліотеки.
8. Модернізація матеріальної бази бібліотеки.
9. Формування позитивної громадської думки.

Стратегічні методи виконання завдань

1. Формування бібліотечних фондів, інформаційних ресурсів

1.1. Формування оптимального складу фондів, інформаційних ресурсів з урахуванням перспективних напрямків наукових досліджень і освітніх програм, навчальних планів академії.

1.1.1. Зміни в політиці комплектування фондів (збільшення частини наукових видань за рахунок зменшення кількості примірників навчальної літератури).

1.1.2. Розширення репертуару періодичних видань (в т.ч. передплати е-видань журналів).

1.2. Моніторинг книгозабезпеченості навчальних дисциплін, визначення засобів забезпечення їх навчальною літературою.

1.3. Активізація роботи з накопичення, систематизації і організації зберігання електронних ресурсів, у т. ч. власного виробництва, і надання доступу до них.

1.4. Удосконалення інтерактивної системи взаємодії співробітників бібліотеки і кафедр академії з питань комплектування та доукомплектування науковою та навчальною літературою.

2. Забезпечення збереження бібліотечних фондів та електронних ресурсів

2.1. Моніторинг використання окремих підрозділів фонду та виключення з фонду непрофільних, застарілих за змістом видань (див. «Перспективний план роботи по формуванню фондів Наукової бібліотеки на 2016 – 2020 рр.»).

2.2. Перевірка фондів абонементів згідно з «Перспективним планом роботи по формуванню фондів Наукової бібліотеки на 2016–2020 рр.».

2.3. Вилучення з фонду періодичних видань відповідно до термінів зберігання, визначених «Переліком періодичних видань (вітчизняних та іноземних), які підлягають зберіганню в фонді Наукової бібліотеки УПА», затвердженим ректором академії у лютому 2011 р.

2.4. Перевірка фонду бібліотеки ННППІ (м. Слов'янськ).

2.5. Впровадження автоматизованих технологій у роботу по збереженню фондів в бібліотеці ННППІ (м. Артемівськ).

2.6. Створення оптимальних умов для тривалого зберігання електронних зібрань, удосконалення їх обліку.

2.7. Створення оптимальних умов для тривалого зберігання фонду рідкісних видань.

3. Удосконалення довідково-бібліографічного апарату. Бібліотека як навігатор в інформаційному просторі

3.1. Своєчасна обробка і каталогізація нових надходжень, оперативне відображення їх в традиційних каталогах і електронних базах даних (БД).

3.2. Формування в ЕК аналітичних проблемно-орієнтованих БД.

3.3. Закінчення ретровведення фондів до ЕК (фонди абонементу наукової літератури, бібліотеки ННППІ м. Артемівськ).

3.4. Створення спільного з бібліотеками інститутів академії інформаційного ресурсу - ЕК.

3.5. Постійне удосконалення лінгвістичного забезпечення ЕК з метою багатоаспектного розкриття бібліотечних фондів.

3.6. Систематичне редагування ЕК, традиційних каталогів і картотек.

3.7. Поповнення і редагування БД «Інтернет-ресурси» в ЕК.

3.8. Удосконалення інформаційного сервісу «Інженерно-педагогічна освіта» на сайті бібліотеки.

4. Розвиток інформаційно-комунікативних технологій. Підвищення комфортності обслуговування всіх категорій користувачів

4.1. Удосконалення телекомунікаційної інфраструктури бібліотеки в межах існуючих можливостей. Забезпечення безперебійної роботи серверів і телекомунікаційного обладнання бібліотеки.

4.2. Диверсифікація бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, використання автоматизованих технологій в обслуговуванні.

4.3. Оптимізація організації роботи читальних залів і абонементів, забезпечення комфортності використання приміщень бібліотеки для користувачів. Створенням навчально-дослідницької зони для індивідуальної і групової роботи користувачів-науковців усіх рівнів.

4.4. Удосконалення роботи електронного читального залу. Надання доступу користувачам до електронних ресурсів бібліотеки власної генерації, світових і вітчизняних інформаційних ресурсів, у т.ч. через тріал-доступи.

4.5. Розвиток системи електронної доставки документів (ЕДД) користувачам у тісному співробітництві з провідними бібліотеками Харкова і України.

4.6. Постійна модернізація і оновлення структури сайту, забезпечення цілодобового функціонування сайту, усіх його сервісів.

4.7. Використання соціальних мереж для розміщення інформації і відеоматеріалів про бібліотеку і академію.

4.8. Розвиток додаткових платних послуг.

5. Розширення інформаційного виробництва. Науково-видавнича та інформаційна діяльність

5.1. Розширення спектру інформаційних послуг сайту відповідно до вимог навчального, виховного і науково-дослідницького процесів академії. Оперативне інформаційне поповнення всіх розділів сайту бібліотеки.

5.2. Поширення тематики науково-допоміжних і рекомендаційних бібліографічних покажчиків, удосконалення серій бібліографічних покажчиків «Праці кафедр УПА», біобібліографічних - «Вчені УПА – ювіляри», створення вебліографії вчених академії.

5.3. Пошук нових можливостей з інтеграції у світовий інформаційний простір, розширення «відкритого контенту» з метою підвищення престижу і рейтингу академії та її науковців, сприяння зростанню рівня їх цитованості в наукометричних базах даних.

5.4. Пропагування видань з фонду бібліотеки через організацію книжкових виставок, у т.ч. віртуальних.

5.5. Підвищення ефективності, оперативності та якості інформаційного забезпечення користувачів, упровадження нових інформаційних послуг за рахунок участі у корпоративних проектах з формування об'єднаних інформаційних ресурсів з провідними бібліотеками України.

5.6. Диференційований підхід до навчання основам інформаційної культури всіх категорій користувачів з використанням мультимедійних технологій.

5.7. Організація навчальних семінарів для викладачів і референтів кафедр, спрямованих на формування знань про сучасні методи оцінки ефективності наукових досліджень, знайомство з сучасними вимогами до наукових публікацій.

5.8. Активізація використання віддалених інформаційних ресурсів при забезпеченні оперативною інформацією керівництва та окремих кафедр академії відповідно до їх інформаційних запитів.

6. Науково-дослідна та методична робота

6.1. Постійне вдосконалення форм і методів діяльності бібліотеки, технологічних процесів з використанням новітніх досягнень бібліотечно-бібліографічної науки і практики, спрямованих на поліпшення якості обслуговування користувачів.

6.2. Удосконалення організаційно-регламентуючої і методичної документації з дотриманням сучасних вимог і стандартів з бібліотечної справи. Автоматизоване управління документацією, створення БД «Кадри».

6.3. Адаптація бібліотеки до постійно мінливих умов роботи. Надання методичної допомоги бібліотекам інститутів академії в м.м. Слов'янськ, Артемівськ.

6.4. Проведення самостійних досліджень та співучасть у Всеукраїнських дослідженнях і проектах, що сприятимуть сталому розвитку бібліотеки та модернізації її діяльності.

6.5. Аналіз та прогнозування інформаційних потреб користувачів, що сприятиме підвищенню рівня інформаційної діяльності.

6.6. Відображення досягнень і досвіду роботи бібліотеки у фахових періодичних виданнях і збірниках наукових статей.

7. Підвищення професійної компетентності співробітників бібліотеки

7.1. Подальший розвиток кадрового потенціалу як носія знань, що відповідає завданням наукової бібліотеки академії, формування культурологічного середовища бібліотеки з використанням сучасних мультимедійних технологій підвищення фахового рівня співробітників бібліотеки.

7.2. Членство співробітників наукової бібліотеки в Українській бібліотечній асоціації (УБА), регіональній УБА.

7.3. Подальше освоєння і впровадження в роботу всіх підрозділів бібліотеки програмного забезпечення «ІРБІС».

7.4. Оптимізація структури з упорядкуванням штату бібліотеки на основі наукового управління.

8. Модернізація матеріально-технічної бази бібліотеки

8.1. Оновлення комп'ютерної та офісної техніки, заміна променевих моніторів, ламінатора.

8.2. Підтримка АБІС «ІРБІС-64», Інтернет-мережі, локальної мережі бібліотеки.

8.3. Придбання бібліотечної техніки і меблів на основі щорічного планування і обґрунтування.

9. Формування позитивної громадської думки

9.1. Формування позитивного ставлення до бібліотеки та зміцнення її зв'язків з соціальним середовищем (адміністрація, професорсько-викладацький склад, науковці, студенти та самі працівники бібліотеки).

9.2. Проведення моніторингу суспільної думки серед викладачів та студентів академії з метою виявлення проблемних місць у розвитку інноваційних напрямків роботи бібліотеки для прийняття консолідованих рішень.

9.3. Започаткування в бібліотеці краудсорсингу, як окремого напрямку роботи (залучення студентів, викладачів, науковців до добровільної співпраці з бібліотекою щодо створення інформаційних ресурсів, супроводження бібліотечних заходів, поширення бібліотечних послуг, генерування нових ідей).

9.4. Побудова бібліотечного порталу, як веб-орієнтованої технологічної суперплатформи для розповсюдження іміджу бібліотеки як центру комунікацій академічної спільноти.

9.5. Участь в роботі міжнародних і регіональних науково-практичних конференцій, семінарів з доповідями і повідомленнями, у створенні енциклопедичних видань з питань розвитку бібліотечної справи в Україні і на Харківщині.

Умови впровадження стратегічних завдань розвитку бібліотеки

1. Партнерські зв'язки з усіма структурними підрозділами академії, узгодженість дій з підрозділами, які забезпечують навчально-виховний та науковий процеси, моніторинг цього процесу та його подальше удосконалення з метою підвищення якості інформаційно-бібліотечних послуг.

2. Демократичні стосунки з користувачами, всебічне інформування користувачів про діяльність бібліотеки, організація відкритого різноформатного доступу до власних фондів, максимальне забезпечення оперативного доступу до всесвітнього інформаційного простору.

3. Корпоративна діяльність з іншими бібліотеками, співробітництво в різних галузях бібліотечної справи, що дозволяє забезпечити максимальний доступ до інформаційного простору, а також реалізувати принцип рівності в отриманні інформації.

4. Виявлення наявних ресурсів для запровадження діяльності щодо подальшого розвитку бібліотеки як інтелектуального центру академії. Участь у міжнародних проектах, пошук міжнародних БД для реєстрації збірників наукових праць академії.

5. Активізація наукової діяльності як запорука створення умов для змін стереотипу щодо ролі бібліотеки, що виключно обслуговує інформаційні потреби користувачів.

6. Усвідомлення місії співробітниками бібліотеки - кожний співробітник повинен чітко розуміти власне місце в реалізації стратегічних засад, знати, якою є мета його діяльності, що від нього вимагається.

7. Життєздатний паритет між зовнішнім середовищем і внутрішніми можливостями бібліотеки.

Очікувані результати

До 2020 р. Наукова бібліотека академії має бути:

- невід'ємною частиною освітнього середовища академії, складовою її телекомунікаційної системи
- універсальним інформаційним інтелект-центром, який забезпечує освітній і науково-дослідницький процеси в академії, центром духовного спілкування і культури
- бібліотекою без кордонів, центром електронного сховища наукових, навчально-методичних і освітніх ресурсів
- відкритою соціокомунікаційною системою, що постійно розвивається
- провідником передових бібліотечно-інформаційних технологій
- носієм високої технологічної культури обслуговування.

Фінансування

Для фінансування заходів, направлених на реалізацію концепції розвитку бібліотеки, використовувати кошти:

1. Кошти державного бюджету в рамках державного фінансування академії.
2. Позабюджетні кошти академії.
3. Інші джерела фінансування (доброчинні організації тощо).

Концепція розроблена:

Директор Наукової бібліотеки
Заст. директора

Н.М. Ніколаєнко
І.М. Пяткова

Концепція розглянута та обговорена на науково-методичній раді бібліотеки, протокол № 12 від « 05 » листопада 2015 р.